

GILLETTE चे रुग्ण

(वाट पाहणाऱ्यांच्या नजरेतून)

“दवाखाना रुग्णांवर उपचार करतो. काळजी घेणारा समुदाय माणसांना आधार देतो.”

I. रुग्ण

पुनर्वसन केंद्रात रुग्ण पहिल्यांदा पाऊल टाकतो, तेव्हा तो क्षण त्याने स्वतः निवडलेला क्वचितच असतो. अनेकदा तो अशा कोणासोबत येतो ज्याने सर्वात कठीण निर्णय घेतलेला असतो: अजूनही एखादी वाट आहे, यावर विश्वास ठेवत राहण्याचा.

त्याच्या शेजारी जगणारी व्यक्ती मनात नेहमी तोच प्रश्न वागवत असते. ही परीक्षा कधी संपणार? आणि लगेच मागोमाग दुसरा, हट्टी आणि मूक:

तोच का? आम्हीच का?

पण या ठिकाणी रुग्ण म्हणजे फक्त निदान वाहणारे लोक नव्हेत. ते वैद्यकशास्त्राचे, वर्गीकरणांचे, नियमावलींचे क्षेत्र आहे.

वास्तव वेगळे आहे.

वाट पाहणारे, सोबत करणारे, आधार देणारे हेही रुग्णच असतात. रुग्ण म्हणजे तेही, जे रोज दुःखाच्या शेजारी जगतात आणि अशी भीती, त्याग, आशा आणि थकवा वाटून घेतात ज्यांची नोंद कोणतीही वैद्यकीय फाइल कधीच करणार नाही.

पुनर्वसन केंद्रात शिरताना तुम्हाला इतर माणसे भेटतात, इतर कहाण्या, इतर अधांतरी नियती. आणि उपचार घेणारा अनेकदा आपल्या रोजच्या लढाईत गढलेला असताना, सोबत करणारा निरीक्षण करतो, तुलना करतो, विचार करतो.

तो अधिक कठीण प्रकरणे पाहतो, अधिक गंभीर अवस्था, अधिक लांबचे प्रवास.

आणि जवळजवळ अपराधीपणाच्या भावनेने तो विचार करतो:

“एकूण पाहता, याहून वाईट झाले असते.”

पण येणारी प्रत्येक व्यक्ती एक वेगळी कहाणी घेऊन येते, आणि मनाच्या तळाशी तोच प्रश्न जपून ठेवते, अनिश्चिततेने प्रतिबिंबित केलेला आणि घडवलेला:

उद्या काय शक्य होईल?

वाट पाहण्याच्या आणि थांबून राहण्याच्या क्षणांत संभाषणांचा स्वभाव बदलतो. लोक आजाराबद्दल कमी कमी आणि जीवनाबद्दल अधिक अधिक बोलू लागतात.

आधी ते कोण होते, ते सांगतात.

हे सगळे कसे सुरू झाले, ते आठवतात.

इतरांना क्षुल्लक वाटतील पण कोणासाठी तरी प्रचंड टप्पा असतील असे छोटे विजय ते वाटून घेतात.

ते अदृश्य प्रगतीबद्दल बोलतात, चिकाटीच्या शेजारी राहणाऱ्या निराशांबद्दल, प्रतीक्षेच्या आत जगत राहणाऱ्या आशेबद्दल.

सर्वात जास्त, ते जवळ राहणाऱ्यांबद्दल बोलतात.

रोज हात पुढे करत राहणारे किती त्याग करतात, त्याबद्दल.

आणि अनेकदा असा एक विचार पुढे येतो, ज्याची कोणी कल्पनाही केली नव्हती:

“मी जे झालो आहे ते मी स्वीकारतो. माझ्यावर त्याचे ओझे नाही. माझ्यावर ओझे आहे ते इतरांना मी वाहायला लावत असलेल्या ओझ्याचे.”

हे रोजचे धैर्य आहे.

एक मूक धैर्य.

अशी जागा, जिथे हार मानणे परवडत नाही, जिथे प्रत्येक पावलाला इच्छाशक्ती लागते, जिथे आपल्यावर प्रेम करणाऱ्यांना जपण्यासाठी दुःखसुद्धा लपवले जाते.

कारण आपल्या शेजारी उभे असणारे आपल्याकडे अशा लक्षाने पाहतात, जे कदाचित आपण आधी कधीच अनुभवले नसेल.

प्रत्येक हालचाल टिपली जाते.

प्रत्येक सुधारणा साजरी केली जाते.

प्रत्येक माघार वाटून घेतली जाते.

आम्ही रुग्ण आहोत.

परतीची वाट शोधणारे.

काहींसाठी एक पाऊल ही साधी गोष्ट असते.

इतरांसाठी तो एक विजय असतो.

आणि तरीही आशा तिथे हट्टीपणे उभी राहते, सगळे काही उलट सुचवत असतानाही.

इतरांच्या कहाण्या पाहताना आपल्याकडे अजून जे आहे त्याचे मोल ओळखायला आपण शिकतो.

आणि जो खरोखर दुःखातून जातो, त्याला असे एक सत्य उमगते जे सामान्यपणात जगणाऱ्यांना अनेकदा कळत नाही:

जीवनाला आधार देतात त्या मोठ्या गोष्टी नसतात.

कधी कधी थोडेसे पुरेसे असते.

कधी कधी जवळजवळ काहीच नाही, तेही पुरेसे असते.

आणि ते जवळजवळ काहीच नाही, सर्वकाही होऊ शकते.

II. उपसंहार

रुग्ण ही एक व्यक्ती असते.

दुःखाचा समुदाय त्याहून कितीतरी अधिक असतो.

कोणीही खरोखर म्हणू शकत नाही: माझ्या बाबतीत असे कधीच होणार नाही.

आजार उत्पन्न ओळखत नाही, प्रतिष्ठा मोजत नाही, सामाजिक भेद करत नाही. तो परवानगी न विचारता येतो आणि ज्याला भेटतो त्याचे आणि त्याच्या शेजारी जगणाऱ्यांचे आयुष्य बदलून टाकतो.

म्हणूनच आपण प्रत्येक दिवसाकडे अधिक कृतज्ञतेने पाहायला शिकले पाहिजे.

अनेकदा रुग्णच जीवनाचे मोल सर्वात खोलवर समजतात, कारण त्यांनी त्याची नाजूकता अनुभवलेली असते. एखादा साधा हावभाव, पुढे केलेला हात, इतरांना क्षुल्लक वाटणारी छोटीशी सुधारणा किती मौल्यवान असू शकते, हे त्यांना ठाऊक असते.

आणि कदाचित म्हणूनच कोणालाही न्याय करण्याचा अधिकार आहे असे वाटू नये.

आपल्यासमोरची व्यक्ती कोणती लढाई लढत आहे, हे आपल्याला कधीच ठाऊक नसते.

बंद दारामागे, एखाद्या शांततेमागे, कधीच न सांगितलेल्या थकव्यामागे काय दडले आहे, हे आपल्याला कधीच ठाऊक नसते.

दुःख शिकवते की जीवन फक्त आपल्याकडे जे आहे त्याने बनत नाही, तर आपल्याकडून बरेच काही हिरावले जाते तेव्हा आपण जे टिकवून ठेवू शकतो त्याने बनते.

आणि तेव्हाच आपल्याला एक साधे सत्य सापडते.

काहींसाठी एक पाऊल ही साधी गोष्ट असते.

इतरांसाठी तो एक विजय असतो.

आणि प्रत्येक विजय आदरास पात्र असतो.

III. लेखकाचे पान

हे लेखन कोणाच्या सांगण्यावरून केलेले नाही.

ते विकले गेलेले नाही.

ते व्यापारी हेतूने केलेले नाही.

पुनर्वसनाचे, मानवी प्रतिष्ठेचे आणि माणसांमधील नात्याचे मोल यांची साक्ष देण्यासाठी ते लिहिले गेले.

मागितलेले एकमेव शुल्क म्हणजे एक प्रतीकात्मक डॉलर — कामाचा मोबदला म्हणून नव्हे, तर काळजी, आशा आणि जबाबदारीच्या संस्कृतीप्रति असलेल्या सामायिक बांधिलकीची साक्ष म्हणून.

Ferdinando